Należytość pocztowa [illegible]

Rok VII. Kraków, niedziela 2 marca 1924 Nr. 52.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględniane.
Redakcya rękopisów nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Zagranicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo złp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. złp. 0·10. Nadesłane złp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście złp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie złp. 0·50 Gratulacye złp. 3. Insor. zamiejsc. o 50% zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Pierwszy miesiąc bezdeficytowy.

Kraków, 1 marca

(sn) Mamy już zatem poza sobą pierwszy miesiąc gospodarki skarbowej, nie posługującej się inflacyą. Miesiąc ten upłynął wśród mnożących się oznak poprawy gospodarczej, dokonującej się szybciej niż tego można się było spodziewać. Najdobitniejszym dowodem tej poprawy jest stałość kursu walut oraz zatrzymanie się a nawet spadek drożyzny, które to pomyślne objawy wprowadziły znaczne uspokojenie w rozgorączkowane umysły obywateli i przywróciły im choć trochę pogodniejszy pogląd na przyszłość.

Z zadowoleniem stwierdzić zarazem możemy, że początek sanacyi nie spowodował tak groźnych zaburzeń życia gospodarczego, jak się tego najpoważniejsi ekonomiści u nas obawiali. Oczywiście jedna kategorya „przemysłowców" straciła zupełnie podstawy bytu, mianowicie wszyscy objęci — niemieckiem pojęciem „Inflationsgewinner", ale tych chyba nikt nie będzie żałował, bo zyski ich pochodziły tylko ze zubożenia ogromnej większości społeczeństwa a przedewszystkiem osób żyjących z pracy i wolnych zawodów. Natomiast solidny handel i przemysł ucierpiał wprawdzie skutkiem zaprzestania panicznych zakupów „na zapas", jednakże już kilkakrotnie przedtem przechodziliśmy podobne stagnacye i to bez nadziei, którą obecnie żywimy, że przesilenie to prowadzi do czegoś pozytywnego, że jest to konieczna ofiara, którą trzeba ponieść za cenę powrotu do normalnych stosunków. Ostatnie dni przyniosły zresztą widoczną poprawę sytuacyi a to dzięki obniżeniu cen szeregu artykułów, które wywołało natychmiast wzmożoną chęć kupna. Podkreślić należy, że rząd nie zaniedbuje tej ważnej dziedziny życia i pilnie baczy na poziom cen w kraju, czego dowodem są nietylko konferencye z przedstawicielami gospodarstwa ale i energiczna akcya w kierunku obniżenia cen podstawowych surowców, w pierwszym rzędzie węgla. Akcyę tę popiera rząd także własnym przykładem, obniżając podatek obrotowy od towarów eksportowych i zniżając towarowe taryfy kolejowe.

Podstawowym warunkiem, od którego zależeć będzie, czy miniony miesiąc znajdzie swą kontynuacyę także i w przyszłości i czy po tak wykreślonym torze dobijemy wreszcie do wolnej już od wszelkich trosk przystani, jest oczywiście równowaga budżetowa. Z dniem 1 lutego zaprzestał rząd posługiwać się prasą banknotową i pod żadnym pozorem nie wolno mu do niej wrócić. Wydatki muszą znaleźć pokrycie w dochodach a jeśli te z początku nie starczą — w normalnym kredycie za pośrednictwem pożyczek państwowych. Zawcześnie jeszcze dziś by ocenić, o ile luty spełnił pokładane w nim nadzieje, że będzie pierwszym naszym miesiącem bezdeficytowym. Jak wiadomo dochody państwowe na ten miesiąc — ze względu na nieustaloną jeszcze sytuacyę, musi my się obywać bez normalnego rocznego budżetu — preliminował p. Grabski na przeszło 88 milionów złotych a prawie tyleż mają wynieść wydatki. Zestawienia dochodów państwowych za miesiąc luty naturalnie jeszcze niema a tylko znane są odnośne cyfry za dwie pierwsze dekady, to jest do 20 lutego. Otóż w pierwszej dekadzie wpłynęło podatków 5,779 tysięcy fr. zł. a w drugiej dekadzie 10,807 tysięcy, czyli łącznie 16,586 tysięcy franków złotych. Jeśli uwzględnimy, że w grudniu u. r. — a więc jeszcze przed waloryzacyą podatków — przyniosły daniny publiczne 28·9 milionów fr. szw., a w styczniu br 27·8 milionów fr zł, to wyniki lutowe wydają się napozór dość niezadowalające. Należy jednak pamiętać o tem, że cyfra lutowa nie obejmuje ostatniej dekady miesiąca a na nią właśnie wypada koniec terminu płatności drugiej zaliczki na podatek majątkowy. Ogólny dochód z tej zaliczki preliminowało Ministerstwo Skarbu na 120 milionów franków złotych, a zatem na płatną w lutym ratę tejże wypadałaby połowa czyli 60 milionów fr. złotych. Czy ta tak znaczna kwota wpłynęła istotnie do kas skarbowych w ubiegłym miesiącu, jeszcze nie wiadomo, jednakże odnosi się wrażenie, że płatnicy wywiązywali się naogół ze swego obowiązku, choć odkładali go przeważnie z łatwo zrozumiałych powodów do ostatniej chwili.

Oceniając zatem normalne wpływy z danin publicznych w wysokości zbliżonej do styczniowych tj. na 25 milionów złotych, mielibyśmy w razie pełnego wpłynięcia raty podatku majątkowego ogółem 85 milionów złotych a więc prawie dokładnie sumę preliminowaną. Zważyć przy tem trzeba, że i pożyczki państwowe znalazły pokup wcale chętny i niewątpliwie przyniosły Skarbowi kilkanaście milionów złotych.

Mniej jeszcze niż o dochodach wiadomo narazie o wydatkach państwowych w ubiegłym miesiącu. Określenie ogólnej ich sumy na 88 milionów złotych, gdy w grudniu wynosiły 107 milionów, możliwem było tylko na zasadzie przypuszczenia, że deficyt budżetu kolejowego wynoszący w grudniu 47 milionów, zredukowany zostanie do 5,000,000 złotych. Jak widać z tych cyfr, pozostałe wydatki zostały w lutym dość znacznie powiększone w stosunku do grudnia, prawdopodobnie skutkiem podwyżek płac urzędniczych w złocie). Jak zaznaczyliśmy, nie posiadamy dotychczas żadnych danych, czy granic tych istotnie dotrzymano i czy rzeczywiście tak radykalnie zmniejszono niedobór kolejowy, tę najgroźniejszą zmorę naszej gospodarki skarbowej. Jedyną podstawą do przypuszczenia, że udało się rządowi osiągnąć w lutym równowagę obu stron budżetu, jest fakt niezaciągania przezeń dalszych pożyczek w PKKP, co znajdzie swój wyraz w nieogłoszonym jeszcze wykazie tej instytucyi z dnia 29 lutego.

Bilans pierwszego miesiąca „sanacyjnego" jest zatem korzystny.

Oby nim były i następne.

Narady nad aktem przejęcia P. K. K. P. przez Bank Polski

Projekt uczczenia bezimiennych ofiarodawców na rzecz Skarbu.

Warszawa, 29. 2 PAT. Dnia 28 bm. odbyło się posiedzenie komitetu organizacyjnego Banku Polskiego, na którem rozpatrywano sporządzony przez p. Steczkowskiego projekt aktu przejęcia PKKP. przez Bank Polski, która-to sprawa wymaga bardzo szczegółowego rozważenia.

Aby zaznaczyć udział w akcyi sanacyjnej skarbu tych ofiarodawców na skarb narodowy, którzy przeważnie bezimiennie wymieniali dobrowolnie złoto i srebro na marki polskie, komitet organizacyjny Banku Polskiego uchwalił zaproponować ministerstwu skarbu wmurowanie u wejścia do Banku tablicy z następującym napisem:

Państwo polskie, powołując do życia w r. 1924 Bank Polski jako wyraz duchowej łączności z przedwiekową instytucyą tej nazwy i jako ostoję ładu pieniężnego w kraju, wyraża wdzięczność tym licznym obywatelom, którzy nie szczędzili ofiar na skarb narodowy.

Zastawy za pożyczkę francuską

Sin Warszawa (Telefonem). Ministerstwo skarbu postanowiło [illegible] do Sejmu projekt ustawy, upoważniającej do [illegible]elenia zastawów, celem uzyskania pożyczki, [illegible]znanej Polsce przez parlament francuski w [illegible] 400 milionów franków, w październiku 1923. Zastawy projektuje się oprzeć na dochodach lasów państwowych dyrekcyi toruńskiej.

Komitet wewnętrzny P. K. K. P.

Sin Warszawa. (Telefonem). Dnia 28 bm. odbyło się posiedzenie komitetu wewnętrznego PKKP. na którem wysłuchano sprawozdania dyrekcyi tej instytucyi i komitetu budżetowego rady. Ustalono pewne zasady wydatkowania w czasie przejściowym.

Dalsze zakupy złota na skarb narodowy.

Sin Warszawa. (Telefonem). Komitet zbiórki na skarb narodowy zakupił dnia 27 bm. drugą partyę złota na sumę 15 miliardów marek, zebraną przeważnie ze sprzedaży znaczków na zakup złota i srebra na skarb narodowy. Pierwsza partya zakupionego złota na sumę 30 milionów, pochodziła z ofiar zebranych w ciągu kilku dni. Suma, za którą zakupiono złoto dnia 27 bm., zebraną została w ciągu ostatnich 5 dni.

Ochrona lokatorów przyjęta w III. czytaniu.

Prawie wszystkie poprawki lewicy odrzucone. — Spór o kinoteatry. — Podatek od właścicieli nieruchomości przywrócony. — Sprawa Bessarabowej znów nie wypłynęła.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu przystąpiono po odczytaniu interpelacyi do 1 czytania projektu ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. W dyskusyi przemawiali posłowie Puchałka i ks. Styczyński, poczem dalszą dyskusyę odroczono.

Największe zainteresowanie zwracało się oczywiście ku ochronie lokatorów, którą wczoraj Sejm uchwalił w trzeciem czytaniu.

W dyskusyi domagał się poseł Sommerstein (Koło żydowskie) rozciągnięcia ustawy na place, używane na składy i pracownie oraz stanowiska zarobkowe. Nadto żąda mowca skreślenia art. III o wolności umów najemcy z właścicielem.

Poseł Kozłowski (ZLN) sprzeciwia się poprawce, uchwalonej w II czytaniu, włączającej pod ochronę lokatorów kinoteatry, które, zdaniem mowcy, nie zasługują na to. Mowca podnosi „niemoralność" produkcyi kinowych i zaznacza, że w ręku p. marszałka znajduje się dokument świadczący o tem, że właściciele kin starali się w sposób nieuczciwy wpłynąć na posłów celem wyjednania przychylnej dla siebie uchwały. Zarzut ten nie dotyczy wnioskodawców, którzy działali w dobrej wierze.

W dalszej dyskusyi przemawiali posłowie Insler, Chełmoński, Silberstein, Łypacewicz, Hausner, który apelował do posłów Piasta i Koła żydowskiego, aby poparli jego poprawkę w sprawie podatku od właścicieli domów w wysokości 15 procent na rzecz skarbu państwa i 20 procent na rzecz funduszu rozbudowy.

Z kolei przystąpiono do głosowania przyczem wszystkie niemal poprawki lewicy i Koła żydowskiego upadły przeciw głosom Chjeny i Piasta.

W głosowaniu imiennem wyłączono kinoteatry z pod ustawy, wbrew uchwale w II czytaniu.

W art. 11 odrzucono poprawkę lewicy, że przy ocenie ważnej przyczyny wypowiedzenia brać pod uwagę należy interes najemcy.

Skreślono też poprawkę posła Sommersteina by za przyczynę wypowiedzenia nie można było uważać wypadku gdy najemca posiada poza miejscem stałego zamieszkania drugie mieszkanie niezbędne do wykonywania zawodu lub kształcenia dzieci.

Przywrócono następnie skreślony w II czytaniu artykuł 24, określający w roku 1924 podatek pobierany od właścicieli nieruchomości na 20 procent płaconego przez najemcę komornego z wyłączeniem opłat nadzwyczajnych.

Całą ustawę przyjęto w trzeciem czytaniu.

Następnie przystąpiono do II czytania ustawy o czynszownikach. Charakterystycznem było, że wszystkie niemal poprawki lewicy do tej ustawy przechodziły dzięki masowej absencyi posłów piastowych.

Gdy wyczerpano porządek dzienny i Sejm miał przystąpić do rozpatrywania wniosków nagłych, m. in. wniosek klubu ukraińskiego w sprawie tajemniczej śmierci więźnia Bessarabowej we Lwowie marszałek zaproponował by rozpatrzenie wniosków nagłych odroczyć do następnego posiedzenia.

Wniosek marszałka został przyjęty głosami prawicy, Piasta i NPR., przeciw tej uchwale głośno zaprotestowali posłowie ukraińscy.

Następne posiedzenie w najbliższy czwartek.

Mac Donald nie solidaryzuje się z Hendersonem w sprawie rewizyi Traktatu wersalskiego.

Poseł Skirmunt wyłuszcza stanowisko Polski.

Londyn, 29. 2 PAT. Ze względu na treść przemówienia sekretarza stanu Hendersona w Burnley, gdzie wystąpił jako kandydat przy wyborach uzupełniających do izby gmin, a w którem to przemówieniu wypowiedział się za rewizyą traktatu wersalskiego, poseł polski w Londynie Skirmunt zgłosił się do premiera Mac Donalda i został przyjęty dnia 27 bm. W przemówieniu swojem pos Skirmunt podkreślił, że traktat, któremu Polska zawdzięcza swój ponowny niepodległy byt polityczny, stanowi równocześnie podstawę pokojowej polityki rządu polskiego, co do której panuje całkowita jednomyślność wśród społeczeństwa i stronnictw politycznych w Polsce. Na specyalne zapytanie pos. Skirmunta o stanowisko rządu brytyjskiego wobec przemówienia p. Hendersona, premier Mac Donald w odpowiedzi powołał się na wyjaśnienia, udzielone parlamentowi i zaznaczył, że Henderson wygłosił swe przemówienie, nie porozumiewając się z rządem, który nie solidaryzuje się z nim i nie zamierza propagować rewizyi traktatu pokojowego. Pos. Skirmunt podziękował premierowi za wyjaśnienie i jeszcze raz podkreślił, że rząd polski pragnie współdziałać w polityce pokojowej, operającej się na traktatach, które ustaliły obecne stosunki w Europie.

Czterdziestosiedmiostronicowe przemówienie Ludendorfa.

Monachium, 29. 2 PAT. W ciągu dzisiejszego przedpołudnia przesłuchiwano w dalszym ciągu podpułkownika Kriebela. Popołudniu ma być przesłuchiwany Ludendorff. Ludendorff przygotował do zeznania dłuższą mowę, obejmującą 47 stron pisma maszynowego. Mowa ta zawiera nader ostre oskarżenia przeciw dążeniom federacyjnym Kahra, przeciw kardynałowi Faulbachowi i przeciw centrum bawarskiemu. Ludendorff odczyta tę mowę na tajnej rozprawie. Tekst tego przemówienia wręczył Ludendorff dziennikarzom zagranicznym.

Mord polityczny koło Magdeburga.

Berlin, 29. 2 PAT. Koło Magdeburga dokonano morderstwa politycznego na przywódcy pewnej organizacyi prawicowej, nazwiskiem Preuss. Preussa zabito strzałem skierowanym w głowę. Sprawcy dotychczas nie ujęto.

Zamach granatem na policyę w Gliwicach

Gliwice, 29. 2 PAT. Na odwach policyjny w Gliwicach rzucono granat ręczny. Dzienniki przypuszczają, że jest to akt zemsty za przedsięwzięte niedawno aresztowania w sferach robotniczych.

Awantury w sejmie saskim.

Drezno, 29. 2 PAT. Na wczorajszem posiedzeniu sejmu saskiego podczas dyskusyi nad wnioskiem o wyrażenie rządowi votum nieufności, premier oświadczył, że rząd zdecydowany jest użyć wszelkich środków, celem stłumienia wszelkiego ruchu i zapewnienia porządku. Obrady były bardzo burzliwe, przyszło do gwałtownych scen, przyczem komuniści rzucali na trybunę kałamarze i inne przedmioty. Ostatecznie posłów komunistycznych musiano usunąć ze sali. Wniosek nacyonalistów o wyrażenie rządowi votum nieufności został odrzucony.

O rozwiązanie parlamentu Rzeszy?

Berlin, 29. 2 PAT Kanclerz rzeszy odbył wczoraj szereg konferencyi z przywódcami partyi politycznych. Tematem obrad była sprawa ewentualnego rozwiązania parlamentu.

Działalność Dra Thona w Ameryce.

Z Chicago donoszą telegramy, że poseł Dr Ozyasz Thon odwiedził w związku z akcyą na „Keren Hajessod" Chicago. Wyniki pobytu były bardzo znaczne. Odbył poseł Dr Thon szereg konferencyi na których postanowiono rozpocząć natychmiastową kampanię za zebraniem 300.000 dolarów na „Keren Hajessod".

Natychmiast złożono na ręce posła Thona przeszło 2000 dolarów dla instytucyi „Tarbut" w Polsce.

Proces Grinbaum-Wasilewski odroczony.

Sin Warszawa. (Telefonem). Senzacyjny proces polityczny posła Grinbauma przeciw redaktorowi Wasilewskiemu został wczoraj odroczony z powodu niezjawienia się znacznej ilości świadków, głównie z zagranicy.

Zarzuty przeciw b. ministrowi Kucharskiemu.

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj odbyło się w obecności przedstawiciela prokuratury pierwsze posiedzenie podkomisyi, która ma się zająć zarzutami, stawianymi b. min. Kucharskiemu. Posiedzenie uznano za tajne. Jak słychać, na posiedzeniu tem poseł Moraczewski miał wystąpić z nowymi zarzutami przeciw gospodarce p. Kucharskiego jako ministra.

Przeciw niepotrzebnemu obciążaniu egzaminów maturycznych.

Warszawa, 29. 2 PAT. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi oświatowej przed porządkiem dziennym pos. Krajewski poruszył sprawę regulaminu egzaminów na świadectwa dojrzałości i wskazał, że projekt ministerstwa, który dodaje do istniejących egzaminów egzamin pisemny z fizyki w średnich zakładach humanistycznych, nie jest uzasadniony. Po dyskusyi przyjęto rezolucyę zwracającą uwagę ministra na tę sprawę i wyrażającą życzenie, by ministerstwo jeszcze raz przejrzało regulamin egzaminów.

Pos. Malik poruszył sprawę redukcyi niektórych pozycyi w ministerstwie oświaty. Z kolei przystąpiono do porządku dziennego.

Pos. Greis referował sprawę podręczników i programu szkolnego w szkołach powszechnych i średnich.

Dyskusyę odłożono do następnego posiedzenia.

Budżet ministerstwa przemysłu i handlu

Warszawa, 29. 2 PAT. Sejmowa komisya budżetowa rozpatrywała budżet ministerstwa przem. i handlu. W dziale II. (urząd patentowy) zmniejszono wydatki o 40,000. W dziale „Instytucye geologiczne" koszta podróży zwiększono o 10.000. Pozycyę („różne wydatki") zwiększono o 15.000. Pozycyę „budowle" zwiększono z 10.000 na 80.000. W dziale „pomoc naukowa" wstawiono nową pozycyę na instrumenty w sumie 30,000 złotych.

O ceny węgla.

Warszawa, 29. 2 PAT. Komisya do badania cen węgla wysłuchała dziś referatu pos. Knothego, który referował wyniki dotychczasowych prac komisyi. Referent zaprojektował szereg wniosków, zmierzających ku dalszemu obniżeniu cen węgla przez podniesienie wydajności pracy i poprawę warunków transportowych. W dyskusyi zabierał głos szereg mowców. Pos. Stańczyk wystąpił kategorycznie przeciw przedłużeniu dnia pracy i obniżeniu zarobków. Pos. Weinziher uznał sprawę wysokości zysków za niedostatecznie wyjaśnioną i postawił wniosek o zbadanie przez komisyę ksiąg handlowych kilku kopalń na miejscu. Dalszy ciąg dyskusyi odroczono do następnego posiedzenia.

B. ministrowie gabinetu Stambolijskiego na wolności.

Sofia, 28 2 PAT. Bułgarska Agencya telegraficzna: Ministrowie gabinetu Stambolińskiego: Czakow, Tomow i Manolow zostali wypuszczeni na wolność za kaucyą.

GIEŁDA PARYZKA

Paryż, 29. 2 PAT. Radio. Otwarcie giełdy. Londyn 102.90, N. Jork 23,90, Belgia 85.60, Hiszpania 302, Włochy 102.90, Szwajcarya 412, Dania 376, Holandya 887, Norwegia 313, Szwecya 619, Rumunia 1250.

Dalsza dyskusya nad naszą polityką zagraniczną.

Mowa posła Dębskiego. — Polityka nasza powinna byc pokojowo-aktywną. — Wyjaśnienia ministra.

Warszawa PAT. Wczoraj pod przewodnictwem pos. Kozickiego odbyło się posiedzenie sejmowej komisyi spraw zagranicznych.

MOWA P. DĘBSKIEGO

W dyskusyi nad ekspose ministra spraw zagr. zabrał głos, jako ostatni mowca, pos. Dębski (Piast), przewodniczący komisyi spraw zagr., który podniósł wysoki poziom dotychczasowych obrad komisyi. Dyskusya zdaniem mowcy była twórczą współpracą nad stworzeniem linii wytycznych polskiej racyi stanu.

Ekspose p. ministra mowca niema nic do zarzucenia.

Jednym z doniosłych momentów obecnej polityki europejskiej jest niewątpliwie dojście do władzy w Anglii rządu Mac Donalda. Rząd ten stawia cały szereg spraw jaśniej i uczciwiej od Lloyda Georgea. To nie przesądza jednak, byśmy do rządu tego odnosili się z pewną dozą ostrożności. Polityka polska jest bezwzględnie ściśle pokojową, postanowienia sojuszowe nie mają agresywności i hołdują tym ideałom, co Liga narodów.

Osią stosunków w Europie są stosunki francusko-niemieckie, które rozwijają się w ścisłej zależności od stosunku między Francyą a Anglią. Polska zainteresowana jest w tem, by stosunki te były jak najlepiej uregulowane i by traktat wersalski był ściśle przestrzegany. Pierwsze kroki Mac Donalda wskazują, że rząd angielski liczy się z tem, iż porozumienie w Europie może być utrzymane jedynie na drodze kollaboracyi między Francyą a Anglią.

Pojawiające się głosy, żądające uniezależnienia polityki polskiej od Francyi mogą być słuszne, ale w obecnej chwili mogłoby to być szkodliwe.

Uznanie de iure Rosyi przez państwa europejskie uważa mowca za fakt dla nas korzystny, ho reguluje normalne stosunki między Polską a zachodnią Europą.

Mowca stwierdza z zadowoleniem, że minister spraw zagr. zwrócił uwagę na unormowanie naszej polityki w stosunku do Europy wschodniej. Zbliżenie to powinno mieć miejsce na płaszczyźnie politycznej.

W sprawie mniejszości narodowych w Polsce stwierdza mowca z zadowoleniem, że w dotychczasowej dyskusyi przedstawiciele ludności ukraińskiej i białoruskiej pierwszy raz ujawnili lojalne i państwowe stanowisko. Polska nie myśli Ukraińcom i Białorusinom odbierać praw kulturalnych i językowych, ale nikt nie może nam odebrać prawa do kulturalnego współdziałania z Ukraińcami i Białorusinami na kresach wschodnich.

OŚWIADCZENIE MIN. ZAMOYSKIEGO

Po wyczerpaniu listy mowców zabrał głos min. spraw zagr. Zamoyski, który stwierdził, że obecny rząd został powołany do pracy nad sanacyą skarbu. Motyw ten reguluje naszą politykę zagraniczną i wewnętrzną. Dla sanacyi skarbu najważniejszym jest pokój i polityka zagraniczna Polski musi być ściśle pokojowa.

Stosunki Polski do Ligi narodów powinny być oparte na stałej podstawie i dlatego minister uważa nasze przedstawicielstwo przy Lidze narodów za równoważne z przedstawicielstwami przy różnych innych państwach.

By zyskać na terenie Ligi odpowiedni wpływ, musi się przystąpić do likwidacyi kwestyi spornych i do bliskiego kontaktu z innemi państwami, należącemi do Ligi. Krokiem naprzód w tym kierunku są uchwały konferencyi państw bałtyckich, odbytej w Warszawie, które przewidują współpracę zainteresowanych państw na terenie Ligi i przygotowywanie wspólnych wystąpień.

Podobne umowy należałoby zawrzeć o ile możności z innemi państwami.

W sprawie naszych stosunków do Małej Ententy, minister oświadczył: Mała Ententa jest porozumieniem, mającem na celu ustalenie stosunku 3 państw do Węgier, celem zabezpieczenia granic tych państw, określonych traktatem w St. Germain. Leży w linii naszej polityki, która opiera się na traktatach, by ich postanowienia były wykonane. Z Węgrami obecnie żadnych konfliktów nie mamy, ale w naszym interesie leży zwartość i siła państw, wchodzących w skład Małej Ententy.

Podstawą naszej polityki jest sojusz z Francyą, co nie wyklucza zbliżenia do innych państw ententy, a w szczególności do Anglii. Nie zachodzi tu żadna kolizya. W interesie naszym jest, by współpraca między Francyą i Anglią istniała i rozwijała się zadawalniająco.

W odpowiedzi na poprzednio postawione pytania minister oświadczył, że wzmocnienie naszej propagandy zagranicznej jest hamowane obecnie ogólnemi względami oszczędnościowemi.

Po mowie p. ministra zabrał ponownie głos pos. Dębski podkreślając, że Polska ma do Kłajpedy takie same prawa jak Litwa. Dalsza dyskusya, w której brali udział pp. Chomiński i Perl, jakoteż znowu p. min. Zamoyski nie przyniosła nowych momentów. Bądź co bądź wyczerpująca dyskusya w komisyi spraw zagranicznych wyjaśniła szereg kwestyi.

SPRAWY POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Anglia a Indye.

W izbie lordów odbyła się niedawno debata o położeniu w Indyach. Sekretarz spraw zagranicznych oświadczył że konstytucya z roku 1919 wydała niezadawalniające rezultaty i ze stronnictwa indyjskie zamiast zastosować konstytucyę próbowały zapomocą sabotażu obalić ją. Okazało się w międzyczasie, że wśród nacyonalistycznych partyi indyjskich niema jedności i że istnieją przeciwieństwa na tle przekonań religijnych i politycznych. Wśród tych warunków jest dla rządu angielskiego trudną rzeczą podjąć nowe rokowania w sprawie rozszerzenia konstytucyi, ponieważ trudno ustalić jaką siłę poszczególne stronnictwa Indyi przedstawiają. Nowy rząd angielski jest gotowy współdziałać w zmianie konstytucyi angielskiej pod tym warunkiem, że indyjskie stronnictwa wezmą lojalnie udział w zarządzie kraju i w zastosowaniu obecnej konstytucyi.

Lord Courzon krytykuje ostro uwolnienie Gandhyego. Oświadcza, on, że niema powodu przystąpić obecnie do rewizyi konstytucyi z roku 1919. Wyraźnie powiedziano we wstępie do konstytucyi że rewizya może nastąpić dopiero w roku 1929.

Propaganda za Habsburgami na Węgrzech.

Onegdaj wnieśli do sejmu węgierskiego posłowie demokratyczni interpelacyę w sprawie entuzyastycznego przyjęcia arcyksięcia Albrechta w Debreczynie przez władze wojskowe i cywilne. Poseł Chorwat wskazał, że na Węgrzech prowadzi się jeszcze ciągle propagandę za Habsburgami. Minister obrony krajowej hr. Csaky odpowiedział na interpelacyę, że wedle regulaminu służbowego armii węgierskiej należą się członkom dynastyi wszystkie dawne godności.

Z hebrajskiej literatury pedagogicznej

(Dokończenie.).

A więc p. Szifman ogłasza drugi z rzędu artykuł o nauce języka w hebrajskiej szkole powszechnej, analizując tym razem materyał, jakim rozporządza nauczyciel hebrajski przy nauczaniu języka.

Dobrze uczyniła redakcya, że ogłosiła projekt programu nauki dla hebrajskich szkół powszechnych w Polsce. Wprawdzie istnieje już ustalony program (wydany w roku ubiegłym) dla szkół palestyńskich, ale specyficzne warunki naszego szkolnictwa wymagają programu nieco, a może i znacznie odmiennego. Zaletą projektu dra Czerny, dyrektora seminaryum hebrajskiego w Wilnie, gdyż on jest autorem tego projektu, jest uzgodnienie projektu z ministeryalnym programem nauki dla szkół powszechnych. Obecnie najwyższy czas, by kompetentny jakiś czynnik, a więc np. konferencya fachowców rozstrzygnęła los tego projektu, względnie ustaliła już program nauczania, który należałoby jak najrychlej wydać w osobnej broszurze. Dawny bowiem program — jeśli się nie mylimy — z r. 1917 nie odpowiada już potrzebom i rozwojowi naszego szkolnictwa. Pendant do projektu dra Czerny stanowi sprawozdanie z odbytej w sierpniu u. r. w Warszawie konferencyi nauczycieli w sprawie programu dla szkół „Tarbutu". Następują artykuły o nauce geografii w szkole powszechnej, Dubnikowa przykład pogadanek (dla drugiego roku nauczania), Brachy Wasserberg „Z pamiętnika freblanki". Freblanka podpatruje i podsłuchuje swych wychowanków i spisuje swe spostrzeżenia. Czasem przeplata je cennemi wskazówkami.

Na osobną wzmiankę zasługuje artykuł dra Lineskiego o „chorobach zawodowych u nauczycieli". Niestety nie posiadamy w tej sprawie, statystyki odnoszącej się do nauczycieli hebrajskich i żydowskich wogóle, ale fakt, że nauczyciele hebrajscy, a przynajmniej ich znaczna część, jeśli nie większość, pracuje w szkołach ponad normalną ilość (30) godzin wykładowych w tygodniu, nie może nikogo usposabiać zbyt optymistycznie co do ewentualnych wyników takiej statystyki. Jeśli nam drogi jest los wychowawców naszych dzieci, to pamiętać musimy, że szkoły hebrajskie należy tak wyposażyć finansowo, by były w stanie należycie opłacać nauczycieli, aby ci nie byli zmuszeni dla zwiększenia swoich głodowych pensyi przyjmować tak wysoką ilość godzin wbrew normie i hygienie. Raz wreszcie trzeba otwarcie powiedzieć: na tem polu szczególnie grzeszy się w Małopolsce zachodniej, a nawet w Krakowie. Kto kiedykolwiek zetknął się z nauczycielstwem i zajął się jego troskami lub miał coś wspólnego z nauczaniem lub wykładaniem, ten wie, jaką zbrodnię popełnia na sobie nauczyciel, który rok w rok przyjmuje na siebie w szkole np. 33 efektywnych godzin wykładowych tygodniowo. Jest to wręcz samobójstwo! A cóż powiedzieć o społeczeństwie, które swem skąpstwem wobec szkoły zmusza nauczyciela do powolnego zabijania się. Gdybyż to artykuł dra Lineskiego mógł przeczytać każdy ojciec posyłający swe dziecko do szkoły hebrajskiej, możeby zrozumiał wówczas swój obowiązek! Ale niestety czytać go będzie — nauczyciel hebrajski, który znajdzie w nim parę wskazówek, jak zapobiec względnie opóźnić o kilka lat ten proces, gdy w sile wieku wypluwać zacznie własną krew.

Może tych kilka słów sprawozdawcy zastąpi skutecznie naszym ojcom czytanie artykułu dra Lineskiego.. Oby!

Nie mniej interesujący materyał przynosi drugi zeszyt „Tarbutu". A więc przedewszystkiem dalszy ciąg rozprawy prof. dr. Schneursona „Szkoła hebrajska a dzieci niedorozwinięte". Jest to analiza wyników ankiety i badań przeprowadzonych w hebrajskch szkołach powszechnych w Warszawie. W pracy tej zgromadzono materyał ogromnie doniosłej wagi, któryby należało w przyszłości wykorzystać w praktyce. Ponadto zawiera ten zeszyt dokończenie pracy Szifmana o „nauczaniu języka" i dalszy ciąg artykułu o nauczaniu geografii w szkołach powszechnych, niezwykle interesujący artykuł dra Leona Gutmana na temat rozwoju moralnego, estetycznego i religijnego młodzieży, Lejbowicza „Z notatnika nauczyciela- Pierwszy dzień w szkole" itd. Oba zeszyty zamykają bogate przeglądy pedagogiczne zarówno ogólne jak i hebrajskie, kronika ruchu kulturalnego zarówno w kraju jak i na całym świecie.

W rubryce tej w drugim zeszycie znajdujemy niezwykle interesujący materyał: historyę pewnej szkoły hebrajskiej (w Krynkach) oraz wyjimki z ankiety literackiej urządzonej w klubie dziecięcym przy pewnej szkole hebrajskiej w powiecie wileńskim. Na ogół więc „Tarbut" odpowiada wymogom, jakie się stawiać zwykło podobnemu wydawnictwu.

Na jedno tylko musi się sprawozdawca użalić: na dział bibliograficzno- recenzyjny. Pod tym względem "Tarbut" niedomaga w zastraszający sposób. Hebrajski ruch wydawniczy na polu pedagogii i podręczników szkolnych jest ogromnie ożywiony, a tymczasem w dotychczasowych zeszytach „Tarbutu" znajdujemy dwa lub trzy nie zbyt obszerne omówienia nowych książek. W pierwszym zeszycie sama redakcya w rubryce „książki nadesłane" wykazała aż 40(!) nowych książek, podczas gdy w dziale recenzyjnym znajdujemy omówienia dwóch (!) podręczników („elementarz hebrajskiego" Kacenelsona i „zbioru zadań geometrycznych" dla kl. IV.") Stosunek 40 książek nadesłanych do dwóch omówionych to zaprawdę grzech, ciężki grzech zarówno wobec czytelnika jak i książki hebrajskiej! **J. Fr.**

—o-o—

Kupna realności nabytych w Niemczech przez cudzoziemców są ważne!

Jeden z dzienników krakowskich podał przed tygodniem szerzej omówio ną wiadomość jakoby rząd niemiecki unieważnił kupna realności, nabytych przez cudzoziemców. Zwróciliśmy się w tej sprawie do naszego berlińskiego współpracownika, od którego otrzymu jemy następujące zaprzeczenie tej wiadomości. Red.

Berlin, 27 lutego

Jeden z dzienników krakowskich podał wia domość według której Rząd Rzeszy rzekomo wydał rozporządzenie, mocą którego unieważniono wszelkie akta kupna-sprzedaży nieruchomości miejskich, dokonane w ciągu ostatnich dwu lat na rzecz obywateli obcych.

Z uwagi na to, iż o rozporządzeniu tego rodzaju nic nikomu w Niemczech nie jest wiadomem, uważam za stosowne, zwrócić uwagę na to, iż wiadomości powyższej brak wszelkiej podstawy, iż opiera się ona zapewne na błędnej informacyi. Pomijam w zupełności odnośne postanowienia traktatu wersalskiego, na mocy którego wydawanie takiego rozporządzenia w Niemczech jest niemożliwem.

Dla bliższej oryentacyi powołuję się na artykuł mój, z dnia 3 marca roku 1923, ogłoszony w „Nowym Dzienniku" Nr 40 z 7 marca 1923, w którem zapodałem, iż dnia 16 II 1923 weszła w życie ustawa w Prusiech, ograni. zająca transakcye nieruchomościami i czyniąca zależnym dokonanie transakcyi kupna-sprzedaży od pewnych ograniczeń, odnoszących się tak do cudzoziemców, jakoteż do obywateli niemieckich. Ograniczenia te polegają na tem, iż sprzedaż nieruchomości zależną jest od uprzedniego zezwolenia urzędu gminnego.

W tej ustawie podane są również powody do odmówienia zezwolenia, jak np. ważny interes ogólny, zaniedbany stan realności, albo też gdy realność ma być sprzedaną spekulantom, albotеż zawodowym handlarzom nieruchomościami albotеż gdy zachodzi wyzysk ciężkiego położenia finansowego właściciela realności. W żadnym jednak wypadku obce obywatelstwo nie jest w ustawie wymienionem, jako powód do odmowy.

Ustawa ta zawiera również wyraźne przepisy co się tyczy mocy prawnej, działającej wstecz, a mianowicie nie odnoszą się ograniczające przepisy tej ustawy do transakcyi, dokonanych jeszcze przed 1 stycznia 1923; temsamem wszystkie transakcye kupna i sprzedaży realności, dokonane przed 1 stycznia 1923 są bezwzględnie ważne.

Jeśli więc obecnie może być mowa o jakichkolwiek trudnościach czy też ograniczeniach, to opierają się takowe tylko na wyżej wymienionej ustawie; o jakiemkolwiek ogólnem unieważnieniu dokonanych transakcyi mowy być nie może. Dr Roman Pretzel.

ŻYCIE POLITYCZNE.

Wprowadzenie sądów przysięgłych w Królestwie.

Sejmowa komisya prawnicza obradowała dziś nad projektem ustawy o sądach przysięgłych w b. zaborze rosyjskim.

Referent pos. Smiarowski wniósł, aby sądy przysięgłych były przyłączone do sądów okręgowych, tj. do pierwszej instancyi, że przewodniczącymi tych sądów byliby nie sędziowie apelacyjni, lecz sędziowie okręgowi.

Referent jest za obostrzeniem kwalifikacyi na urząd sędziego przysięgłego i za rozszerzeniem właściwości sądów przysięgłych na zbrodnie zagrożone ciężkiemi karami w tym sensie, że każda zbrodnia zagrożona karą powyżej 4 lat ma iść przed sąd przysięgłych.

Referent jest również za ograniczeniem sądów przysięgłych do przestępców politycznych dużej wagi.

Kompetencye oficerskich sądów honorowych w sprawach o należenie do tajnych organizacyi.

W rozkazie dziennym ministra spraw wojskowych ogłoszono nowe rozporządzenie prezydenta Rzplitej w sprawie tajnych organizacyi w armii. Rozporządzenie to dotyczy specjalnie oficerów sądów honorowych, które mają między innemi rozpatrywać sprawę należenia do tajnych organizacyi.

Rozporządzenie to brzmi:

„Wypadki i porządek stosowania kar zależą od uznania sądu honorowego, wyjąwszy wypadek kiedy sąd honorowy stwierdzi należenie oficera do związku tajnego. W tym bowiem wypadku może być orzeczona tylko kara wykluczenia".

Rozporządzenie powyższe prezydenta, kontrasygnował poprzedni minister spraw wojskowych generał Sosnkowski.

Komisarze oszczędnościowi

„Monitor" ogłosił nominacyę komisarzy oszczędnościowych dla całego szeregu ministerstw. Mianowani zostali dla min. wyznań i oświaty b. poseł w Berlinie, p. Madejski, dla min. robót publicznych, p. Olszewski, dla min. spraw wewn, p. Kolankowski, dla min. rolnictwa i dóbr państwowych p. Chmielewski, dla min. sprawiedliwości, p. Dutkiewicz i dla kolei żelaznych p. Dunin.

SALA KLEINBERGER IGN. SCHLEIDERER
Berno Cieszyn
zaręczeni.

Z okazyi zaręczyn p. Berty Mandelbaumówny z Oświęcimia z Efraimem Folkierem z Krakowa gratuluje serdecznie

M. Lichtman Oświęcim.

Z okazyi zaręczyn mojej siostry Berty z p. Efraimem Folkierem z Krakowa, gratuluje serdecznie

Chaja Mandelbaum, Oświęcim.

Z okazyi zaręczyn mojej kochanej kuzynki Berty Mandelbaumówny z Oświęcimia z p. Efraimem Folkierem z Krakowa gratuluje serdecznie I. Raber

ANITTA MUELLER COHENOWA. (Wiedeń).

Obrazki z Palestyny.

Wśród podróżujących do Palestyny

Jadąc na parowcu wzdłuż wybrzeża Morza Adryatyckiego, lub płynąc w modnym jachcie salonowym do nowego świata, do Ameryki znajduje się zawsze w poszumie fal morza, w przeźroczystym lazurze sklepienia niebieskiego, w różnorodnym obrazie wysp i wybrzeży przedmiot podziwu. Jadąc do Palestyny widzimy również wiele rzeczy godnych podziwu. Czy to na okręcie, czy też w pociągu przesuwają się przed naszemi oczyma wspaniałe okolice. Jednak przy dłuższej podróży działają szybkie zmiany widoków, umożliwione przez nowoczesne środki podróży, jednostajnie. Poczyna się więc zwracać uwagę na towarzyszy podróży, a nie na okolicę. W drodze do Palestyny budzą podróżni znacznie więcej zainteresowania, niż na innych terytoryach. Część Palestyny widzi się już na okręcie.

Żydzi podróżują do Palestyny. A jeśli to czynią, to należą częściowo do kraju, są jego przyszłymi mieszkańcami. Nie można pod tym względem wziąć pod uwagę pasażerów pierwszej i drugiej klasy. Żydzi tzw. wyższych klas nie jadą do Palestyny. Po największej części odbywają podróż dla przyjemności do Egiptu celem zwiedzenia w miesiącach zimowych tamtejszych uzdrowisk. Niezawodnie ma i Palestyna uzdrowiska i przyjemności życia wiejskiego, nie ustępujące podobnym w Egipcie. A hotele w Palestynie są całkowicie zadowalające a przebywając w nich, nie czuje się zupełnie Wschodu. Ale tak daleko nie zaszli jeszcze nasi bogaci Żydzi z tzw. wyższych sfer, aby uzdrowiska w kraju żydowskim przekładali nad podobne w innych krajach.

Palestyna rozpoczyna się na pokładzie środkowym. Niema już tutaj takiego ożywienia, jak przed rokiem. Chalucim wybierają obecnie chętniej drogę przez Rumunię, ponieważ okręty Lloydu tryesteńskiego są bardzo drogie i pod pewnym względem niedogodne. Większość odbywających obecnie podróż przez morze Śródziemne była już w Palestynie. Musieli wrócić do Europy z powodu choroby lub z przyczyn familijnych na krótki czas, lecz szybko powracają, ponieważ — jak mówią — kto raz był w Palestynie, ten do niej powraca. Ta siła magiczna, łącząca naród ze ziemią zniknęła w ciągu tysiąca lat lecz mimo to odradza się. Żyd bowiem, który był w Palestynie należy całkowicie do niej.

Na pokładzie środkowym znajdujemy zajmujące postacie. Oto w długiej jedwabnej szacie stoi starzec z siwą brodą. Nie zważając na ludzi otaczających go, stary rabin — zwolniony niedawno z więzienia rosyjskiego, gdzie był internowany — świeci świeczki chanukowe i śpiewa w skupieniu „Maor Cur". Obraz starego Żyda religijnego. Jednak myli się ten, kto nazywa go starym. Oprócz tradycyi wnosi on do nowej ojczyzny młodą siłę życiową, niechce żyć bezczynnie w Palestynie. U jego syna, pracującego w kolonii — mówi — znajdzie się i dla niego praca. Starzec, jadący do Palestyny ma w sobie coś z Żyda młodego, z Żyda pracującego.

Wśród podróżujących znajduje się także nauczycielka gimnazyum realnego w Hajfie. Na krótki czas odwiedziła swoich krewnych w Niemczech. Tęskni do Hajfy, do Palestyny, do swego zawodu i swej młodzieży. Znalazła w Palestynie cel swojego życia. Rozmawiając z nią możnaby sądzić, że odrodzony Kanaan jest krajem mlekiem i miodem płynącym. Tylko z poszczególnych słów rozmowy, można wywnioskować, że jeszcze wiele w Palestynie brakuje. Smutne finansowe stosunki odczuwa każdy pracujący dla narodu żydowskiego. W Palestynie musi nauczycielstwo nieraz miesiące całe czekać na swoje pensye. Tak to już bywa!

W Palestynie wszystko jest dobre. Przysłuchuję się rozmowie jednej Amerykanki. Powiada, że Palestynie przebacza się wszystko, jak dziecku popełniającemu wiele błędów dzieciństwa. Palestyny nie przebaczamy wszystko. Jest ona bowiem naszem dziecięciem.

W SALI KONCERTOWEJ.

Koncert „Sziru"

W zapełnionej po brzegi sali kina „Warszawa" mieliśmy onegdaj sposobność usłyszenia produkcyi chóru (około 79 osób) znanego ze swej działalności kulturalno-muzycznej tutejszego żydowskiego towarzystwa śpiewackiego „Sziru". Tym razem program był bardzo zajmujący i urozmaicony, bo znalazły się w nim obok kompozycyi klasycznych, oratoryjnych rzeczy lekkie, efektowne przez swą brawurę, które zawsze spotykają się z powodzeniem.

Ogólnie zaznaczyć się dał kolosalny postęp jaki chór „Sziru" osiągnął w ciągu ostatniego roku swej pracy. Wszystkie głosy były ładnie i czysto postawione a szczególnie alty brzmiały imponująco. Sukces koncertu to wielka i wyłączna p. Sperbera. Życzymy mu, aby w pracy swej nieustawał a owoce będą coraz piękniejsze.

Część fortepianową objęła p. Rieserówna, która bardzo rytmicznym akompaniamentem poparła udane usiłowania chóru.

Publiczność wyszła bardzo zadowolona. Jak słychać nosi się wydział „Sziru" ze zamiarem powtórzenia całego koncertu, aby dać możność usłyszenia go tym, którzy nie mieli teraz do tego sposobności. Dr. I. N. (w zast.)

Na jakiej podstawie?

Zapytanie do Magistratu.

W redakcyi naszej zgłosił się wczoraj p. S. R., kupiec w Krakowie i podał

„Dziś rano o 9, gdy jeszcze nie było ruchu na ulicy, stałem przed swym sklepem z p. M. R., który miał otworzyć sklep. Doszedł do nas administrator domu p. K. i zażądał od p. M. R. 2,000.000 Mp. za nadmiar wody. W tej chwili zaczepił nas policyant Nr. 411 i zażądał legitymacyi, poczem zaprowadził mnie i p. K. do Magistratu, gdzie ukarano nas grzywną po 20 zlp. względnie dwa dni aresztu za tamowanie ruchu ulicznego. Tłumaczenie moje nie odniosło skutku, mimo że je potwierdził policyant!

Tyle nasz informator. Pragniemy chwilowe poprzestać na zapytaniu pod adresem Magistratu, na jakiej podstawie karze się spokojnych obywateli — za „tamowanie ruchu ulicznego", zwłaszcza przy powyżej podanym stanie faktycznym.

Skargi podobne dochodzą nas częściej.

KRONIKA.

Kraków, 1 lutego.

Dziś odczyt senatora dra Ringla.

Odczyt senatora Dra Ringla na temat „Trzecia faza antysemityzmu w Polsce" odbędzie się dziś w sobotę w wielkiej sali kahału (Krakowska 43) Początek o godzinie 7 wiecz.

— Błp. SALOMON RITTERMANN. Niedawno zmarł we Wiedniu znany obywatel m. Krakowa p. Salomon Rittermann w wieku lat 80. Zmarły był powszechnie cenionym kupcem, radcą izby handlowej i żydowskiej gminy wyznaniowej w Krakowie, ponadto był członkiem wielu instytucyi humanitarnych naszego miasta i dla swych niezwykłych zalet charakteru, a w szczególności z powodu swej dobroczynności cieszył się ogólną sympatyą wśród tutejszego obywatelstwa. Dzisiejsza ulica Wrzesińska nazywała się dawniej od nazwiska Zmarłego, który ulicę tę rozbudował, ulicą „Rycerską". Cześć pamięci Zmarłego!

— JUBILEUSZ KONSTANTEGO KRUMŁOWSKIEGO, popularnego autora licznych wodewili i sztuk ludowych, obchodzącego dziś 30-lecie swej pracy autorskiej, wzbudził wśród szerokich sfer naszego miasta żywy oddźwięk. Dyrekcya operetki przy ulicy Rajskiej wystawia dla uczczenia jubilata ulubiony wodewil jego pt. „Królowa przedmieścia", będący stale atrakcyą repertuaru scen ludowych. Sztuka ta, bezsprzecznie najlepszy z licznych utworów zasłużonego autora, otrzyma na scenie przy ul Rajskiej doborową obsadę. Resztę biletów sprzedaje firma Jahoda, plac Maryacki 1.

— CZYNSZE NA MARZEC NIEZMIENIONE. Wczoraj w południe odbyło się w magistracie krakowskim posiedzenie asesorów urzędu rozjemczego dla spraw najmu. Przedmiotem obrad, któremu przewodniczył wiceprezydent Rolle, była sprawa ustalenia mnożnika czynszowego na miesiąc marzec. Wobec stabilizacyi cen, jaka nastąpiła w miesiącu lutym, postanowiono mnożnik za poprzedni miesiąc w wysokości 21 tysięcy pozostawić niezmieniony. Jak wiadomo, mnożnik ten stosuje się do dwukrotnych czynszów zasadniczych z r. 1914 od mieszkań i lokali handlowych, za które w roku 1914 płacono do 60 koron, zaś do czterokrotnych czynszów zasadniczych od wszystkich innych lokali. Jest to dobrowolna umowa, nie mająca znaczenia ustawy. Powyższe uregulowanie czynszów było już prawdopodobnie ostatniem przed wejściem w życie nowej ustawy o ochronie najemców, oczekiwanem z dniem 1 kwietnia br.

— STAN BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE KRAKOWSKIEM. Jak się w sferach przemysłowych informujemy, bezrobocie w okręgu województwa krakowskiego w ostatnim miesiącu nie przybrało na rozmiarach. Według przypuszczalnych obliczeń urzędu pośrednictwa pracy liczba bezrobotnych na całym obszarze województwa krak. wynosi około 3 tysiące, z czego na Kraków przypada niespełna 20 procent. Szczególniejszy zastój daje się odczuwać w przemyśle metalurgicznym i ceramicznym, gdzie pracę niemal w zupełności zastanowiono; w innych gałęziach przemysłu ograniczono dni robocze do 3—4 dni w tygodniu, redukując niejednokrotnie również godziny pracy do 5. Duże ograniczenie pracy nastąpiło także w zakładach drukarskich, tak, że związek zawodowy zecerów w ubiegłym tygodniu wypłacił bezrobotnym członkom 2 miliardy marek zapomogi.

— STREJK W POWSZECHNYM BANKU KREDYTOWYM W KRAKOWIE. Trwający od 23 lutego strejk w Powszechnym Banku kredytowym we Lwowie i oddz. w Krakowie, Bielsku, Borysławiu i Drohobyczu nie został na razie zlikwidowany. Powodem zatargu jest żądanie zwyżki płac, które — jak nas informują wahają się między 60,000,000—200,000.000 mkp miesięcznie.

Pertraktacye toczące się we Lwowie nie doprowadziły dotąd do żadnego rezultatu.

— SPRAWY MIEJSKIE. Wczoraj pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta inż. Sarego odbyło się w sali obrad magistratu posiedzenie sekcyi ekonomicznej Rady miejskiej, na którem uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej do zatwierdzenia wnioski magistratu w sprawie ustalenia nowych opłat gminnych za zezwolenia na umieszczanie szyldów, gablotek, portali i tp., oraz wnioski o nabycie gruntów na cele uregulowania ulic Królewskiej w Dz. 15, Żytniej i Czerwonej w Dz. 18. dalej o sprzedaż parceli gminnej w Dz. 10 pod budowę domu mieszkalnego wreszcie o zatwierdzenie linii regulacyjnej kilku ulic.

— REGULACYA GRUNTÓW BUDOWLANYCH Sekcya ekonomiczna wspólnie z sekcyą prawniczą Rady m. Krakowa obradowały nad projektem ustawy o planie regulacyi i o komasacyi gruntów budowlanych w mieście Krakowie. Sprawę przedstawił referent radca miejski dr Muczkowski w dłuższym wywodzie, który sekcye z wielkiem zainteresowaniem wysłuchały. Rozwinęła się potem dyskusya, po której przedłożony projekt ustawy z malemi poprawkami sekcye w pierwszem czytaniu uchwaliły. Postanowiono uprosić r. m. dra Kuźniara, aby w przeciągu 1 tygodnia na następne posiedzenie wygotował referat w przedmiocie praktycznego zastosowania tej ustawy.

— ASYGNATY NA DRZEWO. Wczoraj nadeszły do Krakowa do miejskich składów na Warszawskiem pierwsze transporty drzewa bukowego z zakontraktowanych dla gminy w Spółce drzewnej na Kresach wschodnich 75 wagonów. Miejskie biuro aprowizacyjne rozpoczyna w dniu dzisiejszym wydawanie asygnat pomiędzy ludność Na razie jedna osoba może zakupić najwyżej 2 ctm. w cenie po 4 i pół miliona mp. za 1 ctm. W miarę nadejścia dalszych transportów ilość ta zostanie zwiększona.

— NA WCZORAJSZY TARG zwieziono znaczną ilość artykułów spożywczych i produktów rolnych. W stosunku do poprzedniego targu ceny nabiału nie uległy zmianie. Za kurę średniej jakości płacono do 7 milionów mp., za gęś od 15 do 25, za indyka 20 do 28.

— NOŻOWNIK. W restauracyi Schlanga przy ul Czarnowiejskiej napadnięto na Zygmunta Dobrzańskiego, zamieszkałego przy ul. Siemiradzkiego l. 19. Według doniesienia Dobrzańskiego, napadu z nożem w ręku miał dokonać Maryan Szewczyk z Kawiorów. Policya odebrała nóż Szewczykowi i skierowała sprawę do sądu.

— DO POLICYI doniósł Szymon Nusbaum, zamieszkały przy ul. Wawrzyńca l. 20, że wczoraj skradziono mu z wozu na ul. Mikołajskiej 50 kg grochu wartości 80 milionów mp.

— REDUTA CZYTELNI TOWARZYSKIEJ, która odbędzie się dziś w sobotę dnia 1 marca zapowiada się imponująco. Ścisły komitet pań i panów dokłada wszelkich starań, aby redutę mającą od szeregu lat ustaloną opinię najświetniejszej zabawy pod każdym względem postawić w pierwszym rzędzie zabaw bieżącego karnawału.

— „MERKAZ-HACEIRIM" Krakowska 41. Dziś w sobotę dn. 1-go marca 1924 r. odbędzie się Zgromadzenie członków. Początek punktualnie o godz. 4-tej popołudniu.

— ORYENTALNA ZABAWA „Przedświtu", która 8 marca br. odbędzie się w salach Starego Teatru wywołała w szerokich kołach inteligencyi zrozumiałe zainteresowanie. Ustalona, zaszczytna tradycya imprez towarzyskich tego związku akademickiego rokuje tegorocznej zabawie niepospolity sukces. Piękne sale przemieni dłoń artysty w cudowny pałac z 1001 nocy, lśniący wschodnim przepychem, gdzie przy dźwiękach 2 arabskich kapeli i murzyńskiego Jazz Bandu podejmowani będą egzotyczni pielgrzymi. Balet z 16 osób z Martówną i Wojnarem na czele stanowić będą jedną z wielu atrakcyi tej pięknej pełnej złud nocy.

Wstęp tylko za okazaniem imiennego zaproszenia.

— PRZECUDNY FILM, o niezwykle interesującem napięciu dramatycznem pt. „Shylok z Krakowa", którego akcya rozgrywa się po części również na ulicach starego Krakowa, ujrzeliśmy onegdaj na ekranie kinoteatru „WARSZAWA". — Wprawdzie pył przeszłości okrywa nieco całą akcyę dramatu, ale pył ten nieco zdmuchnięty, ukazuje nam oprócz samej zajmującej treści, grę jednego z najlepszych tragików świata R. Schildkrauta w tak potężnych scenach, że chwilami tu i ówdzie łzy w oczach się ukazują.

Zaprawdę „Shylok" z Schildkrautem zaliczyć można do jednego z najwspanialszych filmów ostatniej epoki.

Jeżeli jeszcze nadmienimy, że dla urozmaicenia programu uzupełniono go doskonałą amerykańską 2-aktową komedyą, oraz, że produkcye muzyczne zespołu orkiestralnego bardzo szczęśliwie dobrane zostały, otrzymano jako całość, program pierwszorzędny godny oglądnięcia.

Film powyższy wyświetlany będzie tylko dziś w sobotę po raz ostatni.

— **PRZYJACIELU!** Przyjmij jedną radę i przyjdź na wielką Maskaradę Ż. K. S. „Kadimah“ dnia 1-go marca tam gdzie sala Saska, dadzą jeść i pić, że aż zwolnisz paska. 264

—o-o—

— **PODZIĘKOWANIE.** Prezydyum ochronki dzieci żyd. w Krakowie przy ul. Mostowej l. 2 składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowania Cechowi Nr. I i wszystkim Panom właścicielom sklepów rzeźn. i masarskich za złożone dary w naturze tym najbiedniejszym dzieciom oraz za złożone datki: Po 30,000.000 „Piekarnia Związkowa“ Cohn i Liebeskind, po 25,000.000 Mp. Em. Eichhorn, Henryk Sperling, po 15,000,000 Mp. Maurycy Amster, po 10,000.000 Mp. Józef Nachma, Dr. Leon Ader, Aron Goldkorn i M. Lemler, po 5,000.000 Mp. Lazar Frant, Garde, Leon Lewkowicz i Monderer. 324.

—o-o—

— **ZE WZGLĘDU** na ciężkie położenie ekonomiczne Polski, wszystkie konsulaty niemieckie w Polsce udzielają 75 proc. zniżki z ceny wizy wyjeżdżającym na targi wiosenne tj. na Targi we Wrocławiu od 9—11 marca 1924 r.

Wizę otrzymuje się bez osobistego zgłoszenia, wystarczy bowiem przesłać paszport pocztą do konsulatu.

Z kraju.

WEZWANIE! Komitet Centralny Org. Syon dla zach. Małopolski i Śląska wzywa wszystkie Komitety Lokalne do energicznego przeprowadzenia akcyi szeklowej do dnia 15. 3 br. i zawiadomienia o jej wyniku.

NAPAD NA POCIĄG. Na pociąg pospieszny Warszawa—Lwów między Lublinem a Kraśnikiem napadła szajka bandytów, którzy wtargnęli do wagonów I i II klasy i pod grozą śmierci zażądali wydania od pasażerów pieniędzy i biżuteryi. Jeden z pasażerów wystrzelił; wtedy znajdujący się w sąsiednich przedziałach oficerowie wybiegli na korytarz uzbrojeni w rewolwery. Opryszki, widząc oficerów, zaczęli uciekać przez korytarze wagonowe, poczem schronili się na dachy wagonów i korzystając z panujących ciemności — zbiegli.

ZE SWIATA.

Wnuk Bismarka kandydatem na posła.

Narodowo niemieckie stronnictwo w Oldenburgu wystawiło księcia Ottona Bismarcka, wnuka „żelaznego kanclerza“ jako czołowego kandydata w okręgu wyborczym Weser-Ems. Książę Bismarck, który kandydaturę przyjął liczy 27 lat. Podczas wojny był porucznikiem.

MAJĄTEK WILSONA. „Petit Journal“ donosi z Waschingtonu, że prezydent Wilson zapisał cały swój majątek w sumie 225,000 dolarów swojej małżonce, wyłączając rentę roczną 2,500 dolarów dla najstarszej córki.

JUBILEUSZ SŁODYCZY. W bieżącym miesiącu przypada ciekawy jubileusz. Jak podaje „Frankfurter Zeitung“ upływa już 400 lat od czasu gdy po raz pierwszy ukazała się w Europie czekolada. W XVII wieku przywieźli ją Hiszpanie do Europy po zdobyciu Meksyka. Z początku nie wywoływała zbytniego podziwu i kiedy dopiero Anna Austryacka wprowadziła czekoladę na dwór francuski, stała się przysmakiem modnym i wkrót ce poczęli zwykli śmiertelnicy naśladować dwór. Od tego czasu była nietylko modną, ale stała się pożywieniem szerokich kół. Wystarczy wspomnieć jaką rolę odgrywała podczas wojny. We Francyi opiewano czekoladę wierszami. I tak pani von Sevigne poświęca jej w słynnych listach do swej córki wiele uwagi a Brilla-Savaria w swej cennej „fizyologii smaku“ poświęca jej cały VI rozdział. Dzisiaj nie można sobie świata wyobrazić bez czekolady. Podobno i czerwony car „Lenin umiał ją cenić. Nazywał ją bowiem „Bożym darem“.

SALOMEA z HOFFMANÓW

REINEROWA

zmarła po długich cierpieniach, dnia 29 lutego 1924, przeżywszy lat 83.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 2 marca b. r. o godz. 2 popoł. z domu przedpogrzebowego na cmentarzu izrael. w Krakowie, o czem zawiadamia stroskana

Rodzina.

Z SALI SĄDOWEJ.

Nowa rozprawa o zdradę główną w Krakowie

Trzeci dzień rozprawy. — Dziś zapadnie wyrok.

Przez cały dzień wczorajszy, trzeci z rzędu w rozprawie przeciw 5 oskarżonym o agitacyę komunistyczną, sąd przesłuchiwał dalszych świadków. M. in. dotyczyły zeznania te okoliczności, czy osk. Knapowa jest faktycznie analfabetką.

Jeden z przysięgłych zapytał na wstępie rozprawy osk. Strzeleckiego, czy nie zachodził często do pewnej kawiarni w Podgórzu. Osk. przeczy temu, na co ów przysięgły stwierdza, że mógłby mu to udowodnić. Przewodniczący zarządził dokładne zanotowanie tego szczegółu do protokółów rozprawy.

Następuje przesłuchanie świadka Kantowej, u której św. Rudnicki miał rzekomo mieszkać. Kantowa stwierdza, że osobnik ów tylko przez 2 noce spał u niej, a nazywa się nie Rudnicki, lecz Guzikowski.

Ponieważ część świadków otrzymała wezwania na popołudniu, przeto przewodniczący przystąpił do odczytania odezw i broszur, skonfiskowanych u oskarżonych. W czasie odczytywania pewnych odezw, odnoszących się do zajść z 6-go listopada, zarządzono wykluczenie jawności rozprawy.

Popołudniu odbyło się dalsze przesłuchiwanie świadków na okoliczności, towarzyszące rewizyi u Knapowej oraz odnoszące się do osoby św. Rudnickiego-Guzikowskiego, który — jak się z zeznań dalszych świadków okazało — był znany także pod nazwiskiem Łazarskiego.

Rozprawę o godz. wpół do 8-ej wieczorem odroczono do dziś rana. Na wstępie sędziowie przysięgli otrzymają pytania, poczem nastąpią wywody prokuratora i obrońców. Wyrok spodziewany jest w godzinach popołudniowych.

Przegląd gospodarczy.

Ożywienie w handlu łódzkim

Od naszego korespondenta (W).

Od paru tygodni w miejsce kilkumiesięcznego zastoju w handlu włókienniczym nastąpiło znaczne ożywienie, ujawniające się w wytężonym popycie na towary, zwłaszcza na gatunki sezonowe. Powody tego ożywienia są następujące: ograniczenie importu towarów czeskich do Małopolski, gdyż te ostatnie okazały się droższe od łódzkich po obniżeniu o 40 proc. cen tych ostatnich oraz z powodu waloryzacyi ceł. Wobec tego kupcy z Małopolski, sprowadzający dotychczas towary czeskie, jako tańsze, ostatnio zaczęli czynić wielkie zakupy w Łodzi. Również wielkie znaczenie dla ożywienia handlu ma wprowadzenie weksli złotowych, któremi kupcy pokrywają znaczną część kupna, co wobec braku gotówki jest bardzo dla nich wygodnem.

Łącznie z ożywieniem daje się obserwować zwyżka cen, której powód leży nietyle w zwiększonym popycie ile we wzroście cen surowców na rynkach światowych. Ożywienie w handlu nie uchyli niestety całkowicie klęski bezrobocia, gdyż aczkolwiek niektóre fabryki zaczynają znów pracować pełny tydzień uruchamiają się tylko na jedną zmianę, wobec czego nie wszyscy robotnicy znajdą pracę. O trwałości pomyślnej konjunktury nie można obecnie wydać pewnego sądu, gdyż zależną jest ona od całego szeregu przyczyn z których najważniejszemi są zdolność nabywcza społeczeństwa, uzyskanie rynków zbytu i konjunktura międzynarodowa.

Akcya złota.

Otrzymujemy następującą odezwę:

Ciekawe nieraz rozmowy słyszy się wśród ludzi zastanawiających się nad subskrybcyą akcyi Banku Polskiego. „Dałem tyle na pożyczki państwowe, na Pożyczkę Odrodzenia i inne, a dziś cóż z tego mam. Czyż mam jeszcze stracić resztę majątku“? Oto najczęstsze a gorzkie wynurzenia.

Czy akcya Banku Polskiego jest tem samem co pożyczka państwowa — w dodatku podpisana w czasie przed spadkiem waluty?

Przecież tu zachodzi zasadnicza różnica.

Akcya Banku Polskiego — to akcya złota. Równowartość jej w złocie leży w skarbcach Banku Polskiego. Do Banku Polskiego i jego złota rząd nie ma prawa. Bank Polski przecież jest Bankiem prywatnym. Statut jego nie pozwala na czerpanie zeń dowoli ministrowi skarbu. Stąd akcya Banku Polskiego stracić nie może na wartości przez dewaluacyę, lecz jest i pozostanie akcyą złotą pełnowartościową. Drugiej akcyi tego rodzaju niema w kraju.

Inaczej wyglądają dawne pożyczki państwowe w markach. Uległy one dewaluacyi, zmniejszyła się ich wartość i stąd nowe pożyczki rząd także już wydaje w walucie złotej.

Kto zatem podpisze akcye Banku Polskiego czyni tak, jakgdyby kupił sobie złoto, z tą jednak dla siebie różnicą korzystną, że złoto leżące w prywatnem schowaniu nie daje odsetek, złoto przeznaczone na akcye Banku Polskiego zaś dawać będzie dywidendę, której wysokość zależeć będzie od rozmiaru interesów załatwianych przez Bank Polski.

Komitet Organizacyjny Banku Polskiego zwraca się do wszystkich instytucyj, firm i osób, które dotąd nie dokonały jeszcze zapisu na akcye Banku Polskiego, a gromadzą na ten cel potrzebne fundusze i zamierzają zapisać się conajmniej na 25 akcyj, z prośbą, aby zechciały jaknajspieszniej zawiadomić Komitet Organizacyjny (adres: Warszawa, Bielańska 12, gmach P. K. K. P.) o ilości akcyj, które będą subskrybowały.

Komitet Organizacyjny pragnie, celem przyspieszenia uruchomienia Banku Polskiego, zoryentować się w prawdopodobnych rozmiarach subskrybcyi.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI. Sprawa równowagi bilansu handlowego, zawsze posiadająca zasadnicze znaczenie nabiera obecnie szczególnej doniosłości w związku z zagadnieniem sanacyi skarbu. Z tych względów szczególnie pomyślną jest wiadomość, że bilans handlowy polski ukształtował się w grudniu r. z. czynnie, wykazując w przywozie 188,9 tysięcy ton wartości 99,9 milionów franków złotych a w wywozie 1,170,7 tysięcy ton wartości 98,6 milj. fr. złotych. Jak widzimy z powyższego pokrycie przywozu wywozem wyraża się liczbą 101,84 proc. Czynnym jest również bilans całoroczny za rok 1923, w którym przywieziono towaru na ogólną sumę 1,118.2 milionów fr. złot. przy wywozie wartości 1,195.9 milionów fr. złot. W porównaniu z rokiem 1922 bilans handlowy z r. ub. wykazuje nietylko poprawę ale i znaczny wzrost ogólnych obrotów. W ciągu bowiem całego r. 1922 przywóz wyniósł 845,6 milionów fr. złot. Ponieważ pierwsza część r. 1922 przed przyłączeniem G. Śląska nie może służyć za podstawę do porównań, podajemy jeszcze dane dotyczące ostatnich 4-ch miesięcy obu lat i odnoszące się do tegoż samego obszaru celnego. W ciągu tych 4-ch miesięcy r. 1922 (wrzesień—grudzień) przywóz wynosił 336,5 milionów fr. zł. a wywóz 352,5 milj. fr. złot., natomiast w r. 1923 w tym samym okresie przywóz wzrósł do 367,5 milionów fr. zł. a wywóz do 376,3 milj. fr. złot.

PRZEMYSŁ

ILE POLSKA MA KOPALŃ WĘGLA. Na podstawie ostatnich danych statystycznych ogółem w państwie polskim w końcu listopada u. r. liczba kopalń węgla wynosiła 112, zaś robotników — 223,827. Wydobycie wynosiło 3,126,239 ton co w porównaniu z miesiącem poprzednim wykazało wzrost produkcyi o 629.681 ton.

EKSPLOATACYA PAŃSTWOWYCH ZAKŁADÓW NAFTOWYCH. Na podstawie danych statystycznych czysty zysk, osiągnięty z eksploatacyi państwowych zakładów naftowych za czasów polskich wynosi około 9.920.000 fr. szwajcarskich. Tak poważny dochód osiągnięty został częściowo dzięki temu, że w czasie sekwestru ropy fabryka otrzymywała ropę bruttową po cenie zniżonej. Państwowe zakłady naftowe nie otrzymały żadnych dotacyi ze skarbu państwa i w bardzo nieznacznej mierze korzystały z kredytów państwowych.

FINANSE

SPŁATA DRUGIEJ ZALICZKI PODATKU MAJĄTKOWEGO. (Komunikat Izby Skarbowej). Prośba o obniżenie zaliczki nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia połowy względnie ⅓ podatku majątkowego, co sama strona powinna obliczyć.

O rozstrzygnięciu prośby będą strony z reguły zawiadomione ustnie bezpośrednio przed wdrożeniem kroków egzekucyjnych.

Najrychlejsza zapłata zaliczki leży zatem w interesie płatników.

O INTEPRETACYĘ USTAWY O PODATKU PRZEMYSŁOWYM. Związek Przemysłowców Białej- Bielsko zwrócił się do Min. Skarbu z memoryałem w sprawie interpretowania przez władze skarbowe ustawy o podatku przemysłowo-obrotowym. Niewłaściwość ta polega na tym, że nakazuje się opłacać podatek raz od faktur i drugi raz w razie późniejszej wpłaty należytości fakturowej przez, także od różnicy kursowej. Przy szeroko rozwiniętym i zasługującym raczej na poparcie, obrocie kredytowym Bielska, wywołuje to nieraz podniesienie podatku do 3—5 proc. od wartości towaru. Gdy nadomiar władze skarbowe pragną ściągnąć tak pojmowany podatek od wszystkich tranzakcyi z ubiegłego półrocza, to wynika stąd znaczne obciążenie, które podrywa produkcyę eksportowego przemysłu bielskiego.

ODROCZENIE TERMINU ŻENZNAŃ DO PODATKU DOCHODOWEGO. Komunikat Izby Skarbowej. Pan minister Skarbu odroczył termin składania zeznań do podatku dochodowego na r. 1924 dla osób fizycznych i spadków wakujących do 23 kwietnia 1924 r.

Z giełdy.

Kraków, 29 lutego.

Na giełdzie efektów nastrój nieco przychylniejszy, kursy lekko zwyżkowe.

Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 116.000, po 25 sztuk 106.500 płacono, Nobel 5,700—5.800, Len 5.200—5.400, Nitrat 1.200, Gloria 1.000, Lokomotywy 3.000—3.100, Węglówki 130—135, Krosno nafta 3,500—3.600, Elektr. na Sanie 850—875, Industria 600, Związek ekonom. Kółek rolniczych 1.000

Waluty i dewizy w obrotach bankowych. Waluty: Franki francuskie 380, Korony czeskie 267. Czeki: Nowy Jork 9.300, Londyn 40.050, Zurych 1.610, Paryż 400—390, Amsterdam 3,490, Medyolan 403, Praga 267½—268.

Rada giełdowa dopuściła na posiedzeniu odbytem w dniu 28 bm. do notowania i obrotu akcye następujących Spółek:

1) Ski akc. „Strom" w Warszawie emisye I—IX.

2) Suchedniowskiej Fabryki Odlewów w Kielcach — emisye I—IV.

Równocześnie Rada dokonała wyboru Komisyi Wyborczej, celem przeprowadzenia wyborów do Rady Giełdowej i Komisyi Rozjemczej na Walnem Zgromadzeniu odbyć się mającem w dniu 1 marca br. o godz. 5'30 w sali obrad Izby Handlowej i Przemysłowej.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	29 II.	28 II.
Polski Bank Przem. I-VIII	2100—2200	2100—2150
Bank Hipoteczny	2650—2750	—
Bank Małopolski	2600—2750	—
Ziemski Bank Kredyt.	750—850	700—750
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	550	—
Bank Zw. sp. Zarobkow.	24500-25000	23500
Polskie Tow. handl.	1600—1750	1650—1700
Handl. Sp. akc. „Impex"	120—125	120—125
„Pharma" Mag. Jaworaicki	2550—2650	2500—2600
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	550
„Polski Glob"	475	425—450
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	460—490	—
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	46250-47000	46000-46500
H. Cegielski, Poznań	2675—2700	2675—2700
Parowozy I-III.	1900—1975	1900—2000
„Automoter" fabr. samoch.	2000	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Mędrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" zel.	3100—3150	3050—3100
Zakłady amunic. „Pocisk"	5500—6000	5100
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	73500	73000-73500
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	24250-24500	24000-24250
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	11700-11800	11700
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2150—2200	2075—2175
„Fokacie" Naft. Sp. akc.	2325—2425	23—30—24
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	—	6700—6800
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	1125—1200	1075—1125
Fabr. przet. ch. w Trzebini	17000	—
„Azot" I—IV.	2350—2400	2500—2350
„Agrochemia"	—	—
„Siakus" Zj. fab. prz. wyak.	6500—6800	6400—6456
Fabr. cukru w Chodorowie	23000-25250	23000-23250
Cukrownia Chybie I.	49000	46500-51000
L. Piasecki	4500—4550	4560—4600
Fabr. porcel. w Ćmielowie	7700—7825	7600—7800
Elektr. w Sierszy I-IV	1625—1650	1650—1675
S. W. Niemojewski	2325—2400	2375
Fabr. kapeluszy w Myślen.	750	—

PODWYŻKA KAR ZA ZWŁOKĘ OD ZALEGŁEGO PODATKU DOCHODOWEGO I PRZEMYSŁOWEGO. (Komunikat Izby Skarbowej). Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 16. 2 1924, ogłoszonego w Dz. U. Rz. P. Nr. 16, kary za zwłokę wynoszące dotąd 2% miesięcznie od zwaloryzowanych zaległości w podatku dochodowym i przemysłowym, podwyższone zostały od 25. 2 1924, o ½% (pół procent) dziennie.

Ta znaczna podwyżka powinna zachęcić podatników do jak najrychlejszej spłaty zaległości.

Podwyżka nie dotyczy podatku dochodowego płaconego przez służbodawców.

OPŁATA STEMPLOWA NA PODANIA DO KONSULATÓW. Wobec tego, że wiele podań firm polskich z zapytaniami o firmy zagraniczne napływa do konsulatu Rzpltej Polskiej bez ostemplowania. Centralny Związek Polskiego Przemysłu, górnictwa, handlu i finansów — na podstawie wyjaśnień M. S. Zagr. i Przemysłu i Handlu podaje do wiadomości sfer zainteresowanych, że podanie do placówek zagranicznych należy zawsze składać z opłatą stemplową, która w ciągu lutego wynosi mkp. 2,700.000 a od 1-go marca 1924 r. zostaje podniesioną do mkp. 3,800.000 od jednego podania zwyczajnego.

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 29 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,325.000—9,300.000, frank złoty w kupnie 1,798.000, bony złote 1.350.000—1,400.000, pożyczka złota 15500—15000—15000 milionówka 775—800—790. pożyczka dolarowa 5500—5525.

Czeki Belgia tranz. 337000—369000 Berlin tranz. ——, Gdańsk tranz. ———, Holandya tranz. 3490—3469, Londyn tranz. 40,250.000—39,950.000, Nowy Jork tranz. 9,345.000, Paryż tranz. 390000—392000, Praga tranz. 271150—264500, Szwajcarya tranzakcya 1620000—1610000, Wiedeń tranz. 132—131, Włochy tranz. 402750.

Warszawa 29 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2275—2300—2250, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 25000—24500, Puls 1550—1625—1575, Wildt 750—825—750, Cukier Warszawa 19250—20000—19750, Cegielski 2700—2675—2900, Ursus 5200—5000—5200. Parowozy 1975—1925—1975, Zawiercie 242500—240000, Żegluga 575—500, Polska nafta 2000—2125—2100, Siła i Światło 2800—2650, Ćmielów 8000—7500—8000, T. P. G. ——, Starachowice 16400—16750, Pocisk 6200—6550—6200, Zieleniewski 48500, Żyrardów 1600000—1425000—1475000, Chodorów 24000—23000—23750, Trzebinia ——.

GIEŁDA LWOWSKA

Lwów 29. 2 PAT. Giełda Akcye. B. akc. hipot. 2800—2900, przemysłowy 2125—2175, rolniczy 1300 Ziem. kredytowy 650—700, Browary lwowskie 29.500—29,750, Chodorów 22000—23.000, Chybie 47.500—48.500, Cegielski 2625—2650, Żmielów 750, Gałota 1400—1425, Karpalit 4000—4025, Marynin 5800—5900, Niemojowski 2250—2300, Nitrat 1225—1275, Ojkos 17.750—18,250, Parowozy 1850—1900, Pezet 850—900, Pocisk 6000—6300, Nafta 2140—2 50, Pol. Tow. budowlane 575, Rakszawa 14.250, Siersza elektr. 1450, Siersza górn. 25.500, Tesp 28,000—28.800, Zieleniewski 45.000—46.000.

Giełda wiedeńska.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1930, austr. renta koronowa 880, renta lutowa 1920, węg. renta koronowa 7100, losy tureckie ———, priorytety kolei południowej 542100, Kolej południowa 128600.

Giełda berlinska.

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 29 bm. (PAT) cyfry w milionach Amsterdam 1566075 Buenos Aires 1424438, Bruksela 149525, Chrystiania 554610. Kopenhaga 656530, Sztokholm 1097250, Helsingfors 105735 Włochy 181545 Londyn 18,054.750, Nowy York 4,189.500, Paryż 176538 Szwajcarya 728175. Hiszpania 536670, Japonia 1395250, Belgrad 56358, Rio de Janeiro 498750, Wiedeń 6.842, Praga 122193, Budapeszt 84787, Sofia 32817.

GIEŁDA ZURYCHSKA.

Zurych 20 lutego. PAT. Otwarcie giełdy. Holandya 215 i jedna czwarta, Nowy Jork 577 i jedna czwarta, Londyn 24'84, Paryż 24'17, Medyolan 24'85, Praga 16'76 i jedna czwarta, Budapeszt 001'30, Bukareszt 305, Belgrad 7'26 i jedna czwarta, Sofia 4'35, Wiedeń 00081 i jedna czwarta.

Zurych. PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie przekaz na Warszawę 0000030—0000O5O, przekaz na Berlin OO127—00130 za 1 bilion.

ŚMIERĆ SIOSTRY MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO

Zmarła w Wilnie sp. Józefa z Piłsudskich Majewska, rodzona siostra marszałka Józefa Piłsudskiego.

Zaledwie 3% z ziemi ornej w Palestynie jest dotychczas w rękach Żydów. 80 00 rodzin. żydowskich zamieszkuje nasze dzielnice, jeśli zatem każda złoży **dziennie tylko 1000 Mp. na głowę, na Fundusz Narodowy,** wówczas wzmocni się znacznie nasz stan posiadania w Palestynie.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— **Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO.** Dzisiaj premiera krotochwili Adama Grzymały Siedleckiego „Podatek majątkowy". Jutro popołudniu wyjątkowo o godz. 3 „Sen nocy letniej". Wieczór Yvette Guilbert zapowiedziany na czwartek 6 marca o godz. 8-mej, wywołał ogromne zainteresowanie. Znakomita artystka wykona nader bogaty program francuskich pieśni, legend i ballad od średnich wieków aż do dni dzisiejszych, każdą część w kostyumie danej epoki. Jutro na poranku symfonicznym w teatrze im. Słowackiego o godz. 11 przed połud. powtarzą Tow. Orator. Massenetowską „Ewę".

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Sobota: „Podatek majątkowy" Adama Grzymały Siedleckiego.

Niedziela popoł.: „Sen nocy letniej", wieczór „Podatek majątkowy".

TEATR BAGATELA.

Sobota popoł.: „Noc sabatu", wiecz. „10 minut w samochodzie".

Niedziela popoł.: „Chimery", wiecz. „10 minut w samochodzie".

OPERETKA

Sobota: „Królowa przedmieścia".

Niedziela popoł.: „Księżniczka czardasza", wiecz. „Frasquita".

—o-o—

ŻYD. UNIWERSYTET LUDOWY „TARBUT"
Brzozowa 5.

Dziś sobota: Dr Frühe „O promieniach Röntgena i ich zastosowaniu w lecznictwie".

Niedziela: N. Mifelew „Położenie Żydów w Polsce po rozbiorach i w Rosyi". II.

—o-o—

REPERTUAR KIN

WARSZAWA: „Shylok z Krakowa".
REDUTA: „Tajemniczy mnich".
WANDA: „Prawo koranu".
SZTUKA: „Królowa duńska z domu ..." ska".

Żydowski związek Przyjaciół Ligi Narodów w Rumunii.

Bukareszt (ŻAT) Czyni się tu przygotowania do stworzenia żydowskiego Związku Przyjaciół Ligi Narodów dla Rumunii, co już nastąpiło w Austryi.

Senzacyjna afera sadystyczna we Wiedniu przed sądem.

Wiedeń (Tel. wł.) Proces sadystyczny przeciw nauczycielce Kadinetz, który się niedawno rozpoczął poruszył całą opinię publiczną Wiednia. Jakkolwiek rozprawa jest ze zrozumiałych względów tajną to jdnąk szczegóły dostają się poza salę sądową.

Jak wiadomo oskarżoną jest nauczycielka Kadinez, docent kliniki okulistycznej dr. Bachstez, baron Leopold Hlumecki i inni.

Wśród oskarżonych znajduje się także znany artysta teatrów wiedeńskich, Romberg. Na salę rozpraw dopuszczono b. dyrektora teatru Paulsena i znaczną liczbę artystów, wśród nich Kahlego, odtwarzającego role w sztukach Wedekinda, a którego specyalnością jest odtwarzanie ról sadystów. Na stole sędziowskim leżą znalezione w mieszkaniu nauczycielki Kadinez obrazy i fotografie strasznych katuszy, jakich dopuszczała się oskarżona na swoich uczniach i uczenicach, następnie instrumenty zbrodni jakoto szpicruty, bicze i tp. Oskarżona przyznaje się do winy i opisuje dokładnie stopień winy każdego z oskarżonych.

Oświadcza ona, że już we wczesnej młodości miała świadomość swego popędu sadystycznego, którego obecnie jest ofiarą. Inni oskarżeni zaprzeczają jakoby brali udział w seansach p. Kadinez a częsty pobyt u niej tłumaczą pobieranemi lekcyami... języka francuskiego. Wyrok zapadnie w sobotę.

Drobne ogłoszenia.

Poszukuje się osoby średniego wieku (Żyd.), znającej się na kuchni, gospodarstwie, mogącej towarzyszyć starszemu małżeństwu na prowincyi. Zgłoszenia Bonerowska 10, II. p. 219

Fachowy urzędnik drzewny z wykształceniem handl. zmieni posadę. Zgłoszenia „Arbor" do Biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Rynek gł. 8 365

Modniarka uzdolniona z dłuższą praktyką potrzebna na wyjazd zaraz. Całkowite utrzymanie, mieszkanie oraz pensya. Zgłoszenia „Felicya", Kielce, Kolejowa 25. 211

Ekspedyentki z działu konfekcyi dziecięcej, poszukuje firma w śródmieściu. Reflektuje się jedynie na siłę z pierwszorzędnemi kwalifikacyami. Oferty z odpisami świadectw pod „Zdolna" do Ad. N. Dz. 213

Rutynowana siła bankowa z trzechletnią praktyką z bardzo dobremi świadectwami, poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia pod „Sumienna" do Adm. N. Dz. 297

Zgubiłem książeczkę wojskową Michała Bartosika z Trzciany. Oddawać. 312

Unieważnia zgubione dokumenty wojskowe na nazwisko Roman Halpern 221

Przystąpię jako spólnik

z odpowiednim kapitałem i współpracą tylko do solidnego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego. Najchętniej z branży chemikal. Zgłoszenia pod „Chemik" do Ad. N. Dziennika. 322

LWOWSKIE TOW. AKCYJNE BROWARÓW

zawiadamia Szanowną Publiczność, że

PIWO EKSPORTOWE LWOWSKIE JASNE

13-stopniowe

cieszące się największym popytem w Polsce

nadeszło do Krakowa

i znajduje się w następujących lokalach:

ANTONI HAWEŁKA

Restauracya **HOTELU POLLERA**

„ **JÓZEFA KUCZMIERCZYKA**

„ **HOTELU i KAWIARNI ROYAL**

oraz **WENZEL.**

Specyalność! **Specyalność!**

Lwowski porter „Imperial"

przewyższający najprzedniejsze wyroby zagraniczne **jest do nabycia** w oryginalnych butelkach **wyłącznie w handlu**

Antoniego Hawełki w Krakowie

קמח כשר לפסח בהשגחת הראבינאט כבאכניע.

Pierwszorzędnej

MĄKI PASCHALNEJ

z parowego młyna w Bochni dostarcza się po cenach przystępnych. Zamówienia przyjmuje

p. Kleiner, Bonerowska 9, lub p. Friedmann

188 **Gertrudy 29.**

Domy w Niemczech

Kupię domy, najchętniej długami nie obciążone. Zgłoszenia pod „Korzystne" do Adm. N. Dz.

Wiedeń - Berlin - Zurych - Paryż

wyjeżdżam wkrótce do Niemiec, Austryi, Szwajcaryi i Francyi i przyjmuję wszelkie zlecenia w zakres kupna i sprzedaży towarów i t. p. wchodzące. — Łaskawe zgłoszenia pod „Sumienny" do Adm. N. Dziennika. 323

Na nowy okres nauki

buchalter., korespond., stenogr. i kaligrafii przyjmuje się **WPISY**

w szkole Feinberga, Stradom L. 27.

W niedzielę, 2 marca 1924

odbędzie się w Kinoteatrze „Warszawa" (Stradom 15)

POPIS

ZYD. TOW. GIMNASTYCZNEGO

PROGRAM:

1) Ćwiczenia wolne dzieci i skoki
2) „ „ dziewcząt (pląsy)
3) „ „ chłopców (ciężarkami)
4) „ „ pań (pląsy)
5) „ „ panów (obrazowe)
6) Ćwiczenia uczenic na koniu
7) „ chłopców na kozie
8) „ pań na niskich poręczach
9) „ panów na wysokich poręczach
10) Piramidy.

Początek punktualnie o godz. 11 przedpoł.

Teatr dobrze ogrzany. Teatr dobrze ogrzany

Przedsprzedaż biletów: Firma Landwirth, Grodzka 45. a w dniu popisu od 9 rano w Kinoteatrze „Warszawa"

Biuro ogłoszeń
H. FALLEK
KRAKÓW
11 Bonerowska 11

Pracownia wózków dziecięcych

J. BOTWIN

Kraków, ul. Floryańska 30.

33 Na żądanie wysyła się 2 fotografie po nadesłaniu 200.000 mkp. w znaczkach.

Baczność!

Akcye • Etykiety • Klisze

wykonują szybko, tanio i starannie

ZAKŁADY GRAFICZNE

„RYNGRAF"

S. A.

Kraków, ul. Krupnicza 6.

Dla **drukarń** i stałych Klientów specyalny **opust.**

Rutynowany buchalter-bilansista

sporządza bilanse zakłada i kontroluje księgi

Łaskawe zgłoszenia pod „Odpowiedzialny" do Adm. Now. Dzien. 2780

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Buchalter-bilansista

koresp. polsko niem z bardzo dobrem świadectwem Akad. handl. i 8-letnią praktyką w pierwszorzędnych przedsiębiorstwach (również akcyjnych) przemysłowych i handl. zmieni posadę. Zgłoszenia pod „Samodzielny" do Adm. N. Dziennika.

MĄKI PASCHALNEJ

pod nadzorem rabina Mendla Halberstama z Chrzanowa

z pierwszorzędnej pszenicy 60—70 proc. przemiału mielonej we własnym młynie dostarcza od 15 lutego bm. loco wagon Gdańsk. Sprzedaż z terminem załadowania w drugiej połowie lutego bm., oraz w pierwszej i drugiej połowie marca br. może już nastąpić.

215

H. Bartels & Co. G. m. b. H. Grosse Mühle, Danzig

Adres telegraficzny: **„Gossmühle".** :-: Telefon 495, 496 i 6116.

ZAWIADOMIENIE.

Podpisane poniżej trzy fabryki gwoździ i drutu zawiadamiają, że po zgaszeniu umowy z Tow. „Hantomet" zorganizowały się pod Firmą:

Zjednoczenie Polskich Fabryk Gwoździ i Drutu

Ska z ogr. odp.

Warszawa, Traugutta 2.

i powierzyły **nadal** swe przedstawicielstwo na Małopolskę Firmie:

Delfiner i Heller, Lwów, Zygmuntowska 15

Tow. Zakł. Metalowych B. Hantke, Warszawa
Belgijska Ska Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu Gwoździ i Sztyftów, Warszawa.
Warszawska Fabryka Gwoździ i Drutu „Drut". Warszawa. 249

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.